Przyroda Gdyni

Tekst z wystawy GEN.100 – gdyński kod wspólnoty, napisany prostym językiem. Ta część wystawy opowiada o przyrodzie Gdyni: o roślinach, zwierzętach i miejscach, w których żyją. Na wystawie jest po drugiej stronie korytarza, w drodze powrotnej. Ma 6 części. Opisy są w tej samej kolejności co na wystawie.

Jak korzystać z tego tekstu

Każda część zaczyna się na nowej stronie. Nazwy części w spisie treści są linkami. Na końcu każdej części jest link do spisu treści.

Słowa, które mogą sprawiać trudność, wyjaśniliśmy w słowniczku na początku tekstu. Niektóre objaśniamy też na bieżąco w tekście.

Spis treści

- Przyroda w porcie
- Gdynia – miasto między morzem a lasem
- Siedliska – gdzie mieszkają rośliny i zwierzęta
- Wędrówki przyrody
- Korytarze ekologiczne – drogi przyrody
- Równowaga w przyrodzie
- Słowniczek

Słowniczek

W słowniczku są słowa, które często pojawiają się w tekście.

- **bezkręgowce** – zwierzęta bez kręgosłupa, na przykład owady, ślimaki, małże i robaki.
- **erozja** – niszczenie ziemi lub brzegu przez wodę, wiatr i fale.
- **gatunek** – grupa takich samych roślin albo zwierząt. Na przykład mewa srebrzysta to jeden gatunek ptaka.
- **gatunki obce** – rośliny i zwierzęta, które przybyły z innych części świata, najczęściej z pomocą człowieka.
- **gatunki rodzime** – rośliny i zwierzęta, które od dawna żyją w danym miejscu.
- **klif** – wysoki i stromy brzeg morza. Fale ciągle go podmywają.
- **korytarz ekologiczny** – pas zieleni, na przykład dolina rzeki albo las. Łączy różne siedliska. Zwierzęta mogą nim bezpiecznie wędrować.
- **rezerwat przyrody** – miejsce, gdzie prawo chroni przyrodę.
- **siedlisko** – miejsce, w którym żyje dana roślina lub zwierzę. Ma tam warunki, których potrzebuje.
- **Trójmiejski Park Krajobrazowy** – duży teren lasów wokół Gdyni, Sopotu i Gdańska. Przyroda jest tam chroniona.
- **wody balastowe** – woda, którą statki wlewają do specjalnych zbiorników, żeby płynąć stabilnie. Statki wylewają ją w innym porcie.
- **wysoczyzna morenowa** – wysoki, lekko pagórkowaty teren. Powstał z ziemi i kamieni, które dawno temu zostawił lodowiec.

Przyroda w porcie

Port to nie tylko statki i nabrzeża. Żyje tu też wiele roślin i zwierząt.

Dawniej: łąki i mokradła

Dawniej w miejscu portu były łąki i mokradła. Były tu też solniska. Solniska to miejsca, gdzie w ziemi jest dużo soli. Rosną tam tylko rośliny, które znoszą sól. Ludzie wydobywali tu torf. Torf to miękka, ciemna ziemia, która powstaje z obumarłych roślin. Wydobycie torfu zmieniło ziemię i wodę w tym miejscu.

Goście ze statków

Statki przywożą do portu zboże, rudę i drewno. Razem z ładunkiem przybywają nasiona i małe zwierzęta. Niektóre rośliny rosną przy torach tylko przez chwilę. Inne gatunki zostają na stałe. W wodzie portu żyje na przykład pąkla. To małe zwierzę morskie w twardej skorupce. Przyczepia się do kamieni i statków.

Port dla ptaków

Przy porcie są nasypy i nieużytki, czyli miejsca, których ludzie nie używają. Żyje tam zaskakująco dużo roślin i zwierząt. Zimą na nabrzeżach portu odpoczywa wiele ptaków wodnych. Szukają tu też jedzenia.

Powrót do spisu treści

Gdynia – miasto między morzem a lasem

Gdynia leży między morzem a wzgórzami. Morze, ląd i żyjące tu organizmy są ze sobą połączone.

Morze, wzgórza i lasy

Wzgórza wokół Gdyni powstały z ziemi, którą zostawił lodowiec. Morze ciągle zmienia wysokie brzegi, czyli klify. Strumienie niosą do morza nasiona, resztki roślin i minerały. Lasy bukowe trzymają korzeniami krawędź lądu. Pod wodą rosną łąki traw morskich. Chronią one ryby. Ryby są jedzeniem dla ptaków, na przykład dla mew.

Rezerwat Kępa Redłowska

Na Kępie Redłowskiej spotykają się morze, woda słodka i las. Od strony morza fale i wiatr ciągle zmieniają klif. Wyżej, na wysoczyźnie morenowej, rosną lasy bukowe. Rośnie tu też rzadkie drzewo: jarząb szwedzki.

Klify i kamienne rafy w Orłowie

Nad Klifem Orłowskim rośnie las, a pod nim jest morze. Dlatego obok siebie żyją tu gatunki lądowe i morskie. Mewy, kormorany i pliszki szukają jedzenia przy brzegu. Pod wodą są rafy z kamieni. Rosną na nich glony i żyje wiele małych zwierząt. Są one jedzeniem dla ryb i ptaków. Ziemia z klifu spada do morza i użyźnia dno. Ten teren należy do sieci Natura 2000. To europejska sieć miejsc, gdzie przyroda jest chroniona.

Powrót do spisu treści

Siedliska – gdzie mieszkają rośliny i zwierzęta

W Gdyni jest wiele różnych siedlisk. Każde z nich to osobny świat roślin i zwierząt.

Życie zaczyna się od nowa

Na klifach i zboczach ziemia często się osuwa. W takich miejscach życie zaczyna się od nowa. Najpierw rośnie podbiał. Ta roślina zatrzymuje wodę w ziemi. Potem rośnie rokitnik. Jego korzenie trzymają ziemię. Wtedy mogą rosnąć krzewy i młode drzewa. Sztorm może jednak znowu wszystko zniszczyć. W morzu jest podobnie: najpierw pojawiają się glony, a potem małże.

Doliny potoków

Przez Gdynię płyną Rzeka Kacza, Potok Kolibkowski i Potok Chyloński. Łączą lasy z morzem. Wzdłuż nich wędrują rośliny i zwierzęta. W potokach żyją owady, które są jedzeniem dla ptaków. Pliszka górska szuka jedzenia na kamieniach w potoku. Na kamieniach pod wodą rośnie czerwony glon. Żyje tylko w czystej wodzie.

Lasy wokół Gdyni

Wokół Gdyni rozciąga się Trójmiejski Park Krajobrazowy. Najwięcej jest tu buków. W dolinach rosną też dęby, graby, olchy i lipy. W martwym drewnie żyją owady, grzyby i mchy. Najcenniejsze lasy są w rezerwatach: Kacze Łęgi, Łęg nad Swelinią, Cisowa i Kępa Redłowska.

Wilgotne łąki

W dolinie potoku Źródło Marii są wilgotne łąki. Rosną tu kwiaty, które przyciągają owady. Owady są jedzeniem dla ptaków. Na mokrej ziemi żyją żaby i inne płazy. Rosną tu też storczyki. Niektóre łąki trzeba kosić, bo inaczej zarosłyby krzakami.

Życie na dnie Zatoki Gdańskiej

Na dnie Zatoki Gdańskiej jest piasek i muł. Żyją tam małże i morskie robaki. Jeden z nich, nereida, kopie w dnie korytarze. Dzięki temu w dnie jest więcej tlenu. Ten robak jest jedzeniem dla ryb. Na łąkach traw morskich chowają się małe ryby, na przykład młode śledzie. Na starych wrakach statków żyją małże.

Przyroda na nieużytkach

Rośliny i zwierzęta żyją też tam, gdzie człowiek zmienił teren. Na przykład przy drogach, na budowach i na nieużytkach. Na jednym nieużytku na Działkach Leśnych znaleziono setki gatunków chrząszczy. Wśród nich były gatunki rzadkie.

Powrót do spisu treści

Wędrówki przyrody

W przyrodzie Gdyni wszystko jest w ruchu. Jedne gatunki żyją tu stale. Inne zatrzymują się tylko na chwilę. Jeszcze inne przypływają z daleka razem ze statkami.

Gatunki, które żyją tu stale

W Zatoce Gdańskiej z prądem płynie plankton. Plankton to bardzo małe rośliny i zwierzęta, które unoszą się w wodzie. Jest jedzeniem dla innych zwierząt. Ryby, na przykład śledź i dorsz, płyną tam, gdzie jest jedzenie. Na wydmach rośliny trzymają piasek. W lasach rosną buki i dęby. Mewy i kormorany latają między morzem, plażą i lądem.

Zwierzęta, które przychodzą i odchodzą

Lisy i dziki przechodzą z lasu do miasta. Szukają tu jedzenia. Ptaki wędrowne zatrzymują się w Gdyni na odpoczynek. Jedzą owoce i owady, a potem lecą dalej. Łabędzie i inne ptaki wodne odpoczywają w spokojnych miejscach nad zatoką.

Gatunki, które przypłynęły z daleka

Statki przewożą wody balastowe. Razem z wodą i na kadłubach statków płyną małe rośliny i zwierzęta. Tylko część z nich przeżywa w nowym miejscu. Niektóre zostają na stałe, na przykład krabik amerykański. Na nabrzeżach rosną też rośliny, które pojawiają się tylko na krótko.

Powrót do spisu treści

Korytarze ekologiczne – drogi przyrody

Rośliny i zwierzęta potrzebują dróg, żeby przechodzić z jednego miejsca do drugiego. Takie drogi to korytarze ekologiczne. W Gdyni są to brzeg morza, doliny potoków i lasy. Ulice i budynki przecinają te korytarze. Wtedy zwierzęta muszą szukać innej trasy. Czasem nie mogą dotrzeć do miejsc, których potrzebują.

Brzeg morza

Wzdłuż Zatoki Gdańskiej lecą ptaki wędrowne: z północy na południe i z powrotem. Port w Gdyni i Zatoka Pucka to ważne zimowisko ptaków wodnych. To jedno z najważniejszych takich miejsc w polskiej części Bałtyku. Zimowisko to miejsce, gdzie ptaki spędzają zimę. W basenach portowych łatwo o jedzenie. Dlatego zimą jest tu dużo mew i kaczek krzyżówek.

Doliny rzek i potoków

Doliny Rzeki Kaczej i Potoku Chylońskiego łączą Kaszuby z morzem. Wędrują nimi ptaki, małe ssaki i płazy. Woda niesie nasiona i małe zwierzęta wodne. Dzięki dolinom zwierzęta mogą przejść przez miasto.

Lasy

Lasy Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego ciągną się wzdłuż wybrzeża. Żyją w nich ptaki, owady i grzyby. W Gdyni lasy łączą się z dolinami i z brzegiem morza. Budynki zwężają te połączenia. Pasy zieleni pomagają je zachować.

Powrót do spisu treści

Równowaga w przyrodzie

Przyroda ciągle się zmienia. Czasem jeden gatunek zajmuje miejsce innego. Ta część pokazuje, jak delikatna jest równowaga w przyrodzie.

Zmiany w morzu

W 2022 roku granice Gdyni się zmieniły. Miasto obejmuje teraz także ponad 256 kilometrów kwadratowych wód Zatoki Gdańskiej. W Bałtyku jest coraz mniej tlenu. Ludzie złowili też za dużo ryb. Dlatego dorszy jest dużo mniej. Przybyło za to szprotów i śledzi. Przy dnie jest coraz więcej babki byczej. To ryba, którą statki przywiozły z innych mórz. Jest większa i bardziej odporna niż miejscowe ryby z tej samej rodziny. Dlatego zajmuje ich kryjówki i zjada ich pokarm.

Zmiany na wydmach

Na wydmach rośliny potrzebują miejsca i światła. Rośnie tu rzadka roślina: mikołajek nadmorski. Coraz częściej zastępuje go róża pomarszczona. Ta róża szybko zarasta piasek. Inne rośliny nie mają wtedy miejsca do życia.

Podwodny park w Orłowie

Naukowcy nazywają dno morza przy Orłowie podmorskim ogrodem. Żyje tu bardzo dużo różnych gatunków. Na dnie są kamienie, głazy, piasek i muł. Na kamieniach żyją glony i małże zwane omułkami. W piasku żyją sercówki i inne małże. W trawie morskiej chowają się ryby. Fale i osuwający się klif ciągle zmieniają dno. Ludzie też korzystają z tego miejsca. Ochrona podwodnego parku pomaga zachować równowagę między przyrodą a ludźmi.

Powrót do spisu treści